

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXIII

Maig del 2008

Nº 125

La fàbrica “Compañía Suburensé”, primera manifestació de la revolució industrial a Sitges (i 3)

David Jou i Andreu

Torna la normalitat (continua- ció)

Poques dades més ens han arribat sobre la gestió de la societat Masó, Sardà, Segura i Companyia durant els sis anys que havia de durar la companyia, anys que, segons s'ha vist més amunt, eren prorrogables si tothom hi estava d'acord. Però, malgrat que les especificacions de l'articulat de la constitució eren sensates, entenimentades i previsores, que marcaven el camí que havien de seguir els directors i que aquests tenien una junta formada pels accionistes més importants que els controlava, no tot devia sortir com estava previst.

Vista posterior de la casa Can Tarrida

Primers entrebancs i fi de la societat *Unión Suburensé*

El mes de març de 1865, després del balanç reglamentari aprovat per la junta inspectora, els llibres de la societat *Masó, Sardà, Segura i Companyia* posaren en evidència unes pèrdues de 14.883 duros, i la direcció, tal com convenia l'escriptura social, comunicava als seus socis per mitjà d'una circular, no tan sols l'adver-

sitat sinó que el 27 de març de 1866, segons estava previst, finalitzava el contracte social.³⁵ No tenim cap notícia dels motius del contratemps, però l'esmentada circular era pràcticament la partida de defunció de la societat.³⁶ El mes de desembre de 1867, un any i mig després de la finalització del contracte social comuni-

³⁵ Circulars dirigides a Manuela Soler i Ribera i Rosa Argenter (*Arxius particulars*).

³⁶ Amb aquest motiu, alguns treballadors de la fàbrica marxaren çap a Cuba, com va fer-ho Tomàs Roca i Viladomiu, serraller i maquinista, natural de Sallent, que el padró de 1866 situa a Cuba, concretament a l'Havana. Més tard tornà a Sitges i comprà una finca al carrer de l'Illa de Cuba. Era sogre de Jaume Oller i Gibert.

cada per la circular que havien rebut els interessats, aquests encara no haurien rebut cap satisfacció.

Amb aquest motiu, es reuniren a la notaria de Felip Font i Falp nou dels accionistes residents a Sitges, Miquel Puigventós i Roig, propietari, Marià Carbonell i Carbonell, propietari, Magí Romeu i Ferrer, rendista, Beneta Vias i Bultà, vídua i propietària, Francesc Soler i Cassanyes, rendista, Ramon Font i Garriga, propietari, Joan Almirall i Milà, propietari, Antònia Catasús i Olivella, vídua i propietària i Agustí Robert i Fabrè, propietari, per tal de donar poders generals a Jaume de Puigxuriger i de Dorda i a Narcís Bruill, procuradors del col·legi de l'audiència de Barcelona, a fi que poguessin reclamar i obtenir el cobrament de qualsevol crèdit o dret que els corresponia sobre la fàbrica *Unión Subureense*. No obstant això, encara es devia moure alguna cosa, perquè encara es pot trobar al llibre d'actes de l'ajuntament "la concesión de aprovechamiento del agua del antiguo pozo del Pou Vedra a la fàbrica de esta villa".³⁷

No és fins al mes de juliol següent, el del 1868, que el jutge Joan Llopis i Torralbas fa lliurament al notari Felip Font i Falp, de part de Masó, Sardà, Segura i Companyia, d'una carta circular datada el dia 13. I el notari convocà seguidament tots els accionistes de Sitges per fer-los saber que la junta liquidadora de la fàbrica *Unión Subureense*, havia venut el terreny, fàbrica, maquinària i altres pertinences als senyors *Batlló Hermanos*, de Barcelona, pel preu de 31.000 duros. Al mateix temps la junta liquidadora "ha procedido a la división del líquido social que queda reducido a 8.030 duros". Els afectats podien revisar els llibres de la societat en el despatx del carrer de la Mercè de Barcelona número 18.³⁸

Arriben els germans Batlló.

D'acord amb les notícies que dona el senyor Francesc Cabana en la seva obra *Fàbriques i empresaris*, els germans Batlló eren fills d'una família olotina que havia baixat a Barcelona cap el 1829. Un d'ells, Jacint, muntà una petita indústria de teixits al carrer de la Riereta, i el 1842, mentre l'esmentat Jacint Batlló es traslladava al carrer de Barberà, apareixen les primeres

notícies sobre la societat *Batlló Germans*, amb domicili al mateix carrer, que el 1844 participà amb els seus productes a l'Exposició Industrial de Barcelona. El 1850, *Batlló Germans* era una empresa de filats i teixits de cotó, amb una fàbrica moguda a vapor, instal·lada al mateix carrer de la Riereta, on treballaven 185 obrers.

Amb la seva presència a les Exposicions de Madrid i de París de l'any 1856, els germans Batlló demostraven haver-se consolidat en el camp dels filats i teixits de cotó, i al principi de la dècada dels seixanta obriren una fàbrica de filats a Monistrol de Montserrat per tal d'aprofitar la força hidràulica del Llobregat. L'any 1862, aquesta fàbrica comptava amb més de 3.000 cardes o fusos i donava feina a 100 obrers.³⁹

És en aquesta tendència expansiva de *Batlló Germans*, que els Masó, Sardà, Segura i Companyia, de la fàbrica *Unión Subureense* degueren veure una sortida per als seus problemes, problemes que, de retruc, afectaven la població. Així ho devia percebre també el consistori sitgetà que esperava que amb els germans Batlló, la fàbrica de vapor reemprengués la seva activitat. Efectivament, els Batlló acceptaren la proposta, i l'1 de juliol de 1868 presentaren amb el segell *Batlló Hermanos Fábrica de Sitges* sol·licitud de matrícula industrial "para dedicarse a la industria algodонера en la fábrica movida por vapor en esta villa".⁴⁰

Per més que no en tenim constància, si fem cas a mossèn Fèlix Clarà, una de les condicions que els germans Batlló posaren als Masó, Sardà i Segura en la liquidació per a continuar explotant la fàbrica, fou la de portar gent nova i de la seva confiança que gestionés l'establiment. Però molt probablement aquesta intenció va topar amb la manca d'habitatges,⁴¹ perquè el mes de setembre de 1868, el "maestro de obras titular" de l'ajuntament "ja havia formado un plano" sobre la formació i alineació, a l'hort propietat de Pelegrí Bori i Sardà, "sito dentro de esta población y últimamente vendido con el objeto de levantar algunas habitaciones para los operarios de la fábrica-vapor",⁴² dels carrers on s'havien de construir noves cases. Ja el dia 9 d'octubre, el consistori donava permís als germans Batlló "para edificar dos casas en los nuevos solares lindantes con la Bassarodona"⁴³ i en poc temps, una bona colla de sit-

³⁷ AHS. *Libro capitular*, 6 abril 1868

³⁸ ACV. *Font i Falp*, 1867 n° 218 i 1868 n° 151 i 152. El carrer de la Mercè n° 18, era al mateix temps oficina de consignatari de Joan Amell i Milà, principal accionista de la *Unión Subureense*.

³⁹ Francesc Cabana, *Fàbriques i empresaris*, vol 2, pag 193-194.

⁴⁰ AHS. *Matrícula industrial 1860/69*. Citat per Josep Torelló i Junyent a *Sitges 1865-77. Revolució, guerra i música* (GES 2001).

⁴¹ Fèlix Clarà, *Dos treballs d'història de Sitges de mitjans del sgle XIX* (GES 1982) pag. 86

⁴² AHS. *Llibre d'actes*, 18 setembre 1868

getans s'animà a construir al carrer del Primer de Maig i al de Santa Tecla les cases que constituïrien el nou barri de l'Ensanxe, que havia projectat Jaume Sunyer per encàrrec del consistori. No hi ha dubte que aquesta actuació dels particulars evidenciava la confiança i seguretat que inspiraven els nous propietaris de la fàbrica de vapor, que amb la seva reorganització i l'ampliació de la maquinària i utillatge arribaren a disposar de més de 10.000 fusos,⁴⁴ dues vegades la dotació inicial.

Ens manquen dades per a saber quan la fàbrica de filats, en mans de nous propietaris, va reemprendre la feina, però tot fa pensar que devia anar ben ràpid, perquè el mes de juliol de l'any següent, el 1869, el consistori, comprovant que, gràcies als germans Batlló, l'establiment feia una revifalla, va fer constar en el llibre d'actes el següent acord: "Deseando el ayuntamiento dar una prueba de gratitud a los señores Batlló Hermanos, fabricantes de Barcelona y dueños de la fábrica movida a vapor de esta villa, por el bien que han dispensado a la misma con el gran desarrollo que han dado a aquel establecimiento, proporcionando trabajo a muchas familias, las cuales cifran su sustento en él, y fomentando la prosperidad de esta población, la cual les es deudora de semejante beneficio, los señores concejales acordaron por unanimidad que la nueva calle señalada en el plano al efecto levantado y que dirige desde la plaza de la Industria y va a terminar al frente de la fábrica, se denomine calle de Batlló, colocándose oportunamente el correspondiente rótulo, y sirva de recuerdo a la posteridad el nombre de los protectores de la industria en esta villa".⁴⁵

Però els Batlló agraïren, a través del seu representant a Sitges, Isidre Rosich, l'acte de reconeixement que se'ls feia per part de l'ajuntament, però no acceptaven que el carrer portés el seu nom, entre altres motius perquè "a cuyo acto de reconocimiento no se consideraban tampoco acreedores".⁴⁶

No tenim gaires més notícies sobre l'explotació i operativitat de l'antiga *Unión Suburens* per part dels germans Batlló. Mossèn Fèlix Clarà diu que els compradors van millorar l'edifici, la maquinària i l'administració, que van adoptar el sistema de no admetre treballadors solters sense família i que van procurar traslladar famílies obreres que s'establissin a la vila, "a fin de que fuesen pacíficos y no se repitiesen escenas lamentables que tuvieron lugar en los principios".⁴⁷ Tot plegat ens fa pensar que l'establiment marxà amb una certa normalitat, almenys fins al mes de desembre de 1870, en què es va donar de baixa de la matrícula industrial.⁴⁸ El 1873, amb motiu del cèlebre aiguat de Santa Tecla "la planta baixa de la fàbrica, magatzems de material i maquinària s'inundà amb més d'un metre i mig d'aigua i es feu malbé tot".⁴⁹

Però aquest no fou l'únic motiu pel qual els Batlló es desentengueren de la fàbrica de Sitges. La dècada dels anys setanta va ser, en general, difícil per al sector tèxtil. En aquells temps, quan disminuïa la feina, els patrons rebaixaven les hores o els dies de treball o bé acomiadaven els obrers,⁵⁰ i així, en el mes de novembre d'aquell mateix any 1873, els germans Batlló, que havien acomiadat una part dels 2.400 obrers de la seva fàbrica de Barcelona, tingueren manifestacions dels treballadors davant de la seva fàbrica i del despatx del carrer de Barberà.⁵¹ Amb aquest cúmul de contrarietats, els germans Joan i Feliu Batlló, que tantes esperances havien creat amb la seva arribada a Sitges, acabaren definitivament la vida de la *Unión Suburens* posant la fàbrica a la venda.

Joan Tarrida i Ferratges torna a Sitges i fa reviure la indústria.

Després de molts anys de residència a Santiago de Cuba dedicat al comerç, Joan Tarrida decidí tornar a Sitges en els últims mesos de l'any 1875. Als seus 47 anys d'edat li quedava empena per a emprendre nous

⁴³ AHS. *Llibre d'actes*, 9 octubre 1868

⁴⁴ Josep Torelló, *Sitges 1865-77...*

⁴⁵ AHS. *Llibre d'actes*, 16 juliol 1869

⁴⁶ AHS. *Llibre d'actes*, 17 setembre 1869.

⁴⁷ Fèlix Clarà, *Dos treballs d'història...* (GES 1982) pag 86.

⁴⁸ Josep Torelló, *Sitges 1865-77...*, pag 22.

⁴⁹ Josep Soler i Cartró, *Eco* 29 setembre 1932. Els efectes de l'aiguat no van limitar-se a la fàbrica sinó que també afectaren les cases de l'extrem del carrer de les Parellades, la Bassa-rodona, el carrer de Santa Tecla i i el del Primer de Maig. Es va inundar tot el barri, algunes botigues del boters de la Ribera i algunes cases de la platja de Sant Sebastià. I la força de l'aigua s'emportà 46 cabres d'Esteve Massip i Domingo, "negociante de ganado".

⁵⁰ Francesc Cabana, *Fàbriques i empresaris* vol. 2 pag 195.

⁵¹ Francesc Cabana, *Fàbriques i empresaris* ibid.

afanys. Per a ell, la situació en què es trobava a la seva arribada la *Unión Suburens* no representà cap sorpresa, i és probable que aquest fos el principal motiu de la seva tornada.⁵² El fet que en el mes d'abril següent ja tingués sol·licitada la "Real Cédula de introducción de una indústria para la elaboración de calzado cosido a máquina",⁵³ i que el mes de juny firmés un contracte amb José Frese Rump, "maquinista, soltero y vecino de la Habana", fa pensar que la seva arribada a Sitges no era casual. Estava decidit a implantar la fabricació de calçat.⁵⁴

Entrà en tractes amb els germans Batlló i aquell mateix 1876, comprà per un total de 80.000 pessetes "todo aquel edificio fábrica conocido antes por fábrica de la Unión Suburens, señalada con el número 3 de la Bassarodona", amb un terreny de 3 jornals i 3 quarts, equivalent a 12.495 metres quadrats, dues cases al carrer de Santa Tecla i una extensió de terreny per a edificar a la Bassa-rodona.⁵⁵ El pagament es va fer en dues fases: la meitat en el moment de la compra i l'altra meitat s'ajornava per un termini de dos anys.

El mes de novembre de 1878, arribat el moment de satisfer la segona meitat als germans Batlló, Joan Tarrida va haver de recórrer a l'Hospital de Sant Joan Baptista, on els administradors Mariano Robert i Pelegrí Bori li feren un préstec de 50.000 pessetes a tornar en un termini de cinc anys.⁵⁶ D'aquesta manera Joan Tarrida tirà endavant la fabricació del calçat que subministrava, principalment, als mercats de Cuba.

En aquest context, el mes de desembre de 1879 entrava en escena Rafael Costa i Molet, de 29 anys d'e-

dat, fundador de la *Revista Suburens*, primera publicació periòdica de Sitges, amb el propòsit de constituir junt amb Joan Tarrida una societat "para elaborar o fabricar gas y alumbrar con este fluido la presente villa, tanto en las calles y edificios públicos como particulares".⁵⁷ La societat es denominaria Rafael Costa y Compañía, i tindria una duració de quaranta anys. Rafael Costa era el soci industrial i aportava 40.000 pessetes i Joan Tarrida aportava, com a soci capitalista, "una porción de terreno contiguo a la conocida antes fábrica de la Unión Suburens y, como capital, el gasómetro que tiene en la mencionada porción de terreno, junto con los aparatos que en él existan y en el estado que se encuentran". Rafael Costa "emplearía todo su celo e inteligencia para el buen éxito de la sociedad" i invertiria les seves 40.000 pessetes en la instal·lació de les canonades per al subministrament del gas i altres aparells.

No tenim notícies sobre la marxa de la fàbrica de gas en els seus inicis, però sabem que la societat es va dissoldre al cap de sis mesos d'haver-se constituït.⁵⁸ Malgrat tot, Rafael Costa tirà endavant amb el seu propòsit i el mes de febrer de 1881 s'inaugurà l'enllumenat públic. No obstant això, el camí no fou fàcil per a Costa, perquè després d'infinat de "protestos de letras"⁵⁹ i de tota mena de dificultats financeres, hagué de posar la fàbrica a subhasta pública⁶⁰ i el jutjat de primera instància l'adjudicà a un tal Gaietà Solà i Puigcarbó.⁶¹ L'any 1907 va ser adquirida per Francesc Planas i Rigol, propietari de la tocineria de Can Xiquillo, el 1912 va passar a mans del seu fill Josep

⁵² El seu germà Gaietà Tarrida, més jove que ell i també americano, formava part de l'ajuntament des de feia uns anys i feia poc que tornava a ser alcalde de la vila.

⁵³ En realitat es tractava de l'ús durant cinc anys d'una patent de John Keats i Arthur Greenwood d'un sistema per a cosir calçat (ACV. *Font i Falp* 1879 n° 47)

⁵⁴ ACV. *Font i Falp*, 20 juny 1876 n° 96.

⁵⁵ L'escriptura es firmà davant del notari Miquel Martí i Sacristà, el 21 de novembre de 1876 (Antoni Vigó, *La fàbrica Tarrida*)

⁵⁶ ACV. *Font i Falp*, 28 novembre 1878, n° 163. Però, segons l'*Eco de Sitges*, 30 gener 1910, "el Hospital, que en remota época facilitó de sus caudales un préstamo de 50.000 pesetas en primera hipoteca, contribuyendo con ello al desarrollo de la fabricación, consiguió hace años el reembolso de 42.500 pesetas, saldando estos días las 7.500 pesetas del referido préstamo".

⁵⁷ ACV. *Font i Falp*, 9 desembre 1879, n° 186.

⁵⁸ ACV. *Font i Falp*, 7 juny 1880, n° 81.

⁵⁹ ACV. *Font i Falp*, 1880 n° 179, 1881 n° 109 i 225, 1882 n° 61 i 219, 1883 n° 64, 80, 100 i 114.

⁶⁰ Rafael Costa i Molet (Barcelona 1849-1911) arribà a Sitges i es casà amb la sitgetana Manuela Ballester i Sisteré. Va fundar la *Revista Suburens*, que tan sols durà un any (1877), a través de la qual qüestionava el fet de l'emigració de sitgetans a Amèrica. Poc després de perdre la fàbrica de gas, en coherència amb les seves idees, marxà a Filipines on es dedicà durant uns anys al comerç i fou corresponsal de l'*Eco de Sitges*. Un dels seus fills morí a Filipines a conseqüència d'un tornado i un altre dels fills va morir a Fernando Poo. La sort no li va ser favorable.

⁶¹ *Eco de Sitges*, 17 octubre 1886.

Vista del jardí que hi ha darrere de la casa de Can Tarrida

Planas i Robert i, més tard, el 1945, a les del seu nét Ramon Planes i Izabal fins que l'any 1965 s'integrà i passà a formar part de la xarxa de la Catalana de Gas.

La fàbrica de gas estava instal·lada en terrenys de la peça de terra descrita més amunt, que la Compañia Suburensa havia comprat a Joan Amell. Tenia l'entrada pel carrer del Vinyet, avui de Sant Antoni, on actualment hi ha les cases 13 i 17 del carrer, i confrontava, a orient, amb la propietat de Francesc Romagosa, avui un solar on hi ha un parking provisional a l'aire lliure.

En un dels quaderns del Grup d'Estudis Sitgetans, Antoni Vigó ha descrit detalladament la vida de la fàbrica de calçat de Joan Tarrida.⁶² Caldria subratllar, però, que si, econòmicament parlant i malgrat l'accep-

table normalitat del negoci, la fàbrica suposa durant 32 anys una font de jornals per als seus treballadors, també comportà a Joan Tarrida un seguit de problemes financers i moltes contrarietats, com foren l'incendi del 1886 i la guerra de Cuba del 1895 al 98. Joan Tarrida va morir el 1899, i el seu fill Joan E. Tarrida del Màrmol continuà mantenint la fàbrica en funcionament fins al mes de març de 1908 en què va fer fallida.⁶³

Sitges rebé molt bé l'arribada de Joan Tarrida i els seus propòsits industrials, i la memòria de la seva actuació es manté viva gràcies, en gran part, al carrer que se li va dedicar i als elogis que feren d'ell molts dels seus contemporanis.⁶⁴ Cal subratllar també que els esforços per a superar totes les adversitats que va haver de patir i per tirar endavant

durant més de trenta anys la seva fàbrica significaren, malgrat la fallida final, el germen a Sitges de la que seria la important indústria del calçat que va proporcionar vida i fama a la vila durant més d'un segle.

Finalment, després de les seves últimes vicissituds, l'edifici de l'antiga fàbrica de la Unión Suburensa fou enderrocat l'any 1910 per a construir-hi vivendes.⁶⁵ I el nou propietari transformà una part de la resta del terreny propietat de la fàbrica, la que hi ha darrere de can Ferratges, en un gran parc o jardí, i la part de més al nord, la que tocava a l'avui carrer de Mossèn Llopió Pi, en hort i tarongerar. Aquest últim espai és el que actualment ocupa l'edifici Clarimar, on hi ha les oficines de correus, i un parc interior.

⁶² Antoni Vigó i Marcé, *La fàbrica Tarrida* (GES 1987).

⁶³ *Eco de Sitges*, 29 març 1908.

⁶⁴ "Sitges no té comerç ni aquell moviment mercantil que assegurava centenars de jornals; y en lo temps pitjor que havia desaparegut d'ella tota esperança de conservar una sola fàbrica de filats, que des de l'any 1850 en començar els seus treballs, va fer una vida esllanguida i seguida d'accidents desventurats i, com per mala estrugància, acabà per sa completa ruïna, va llavors tenir la sort d'arribar de llunyanes terres un home vertader sitgetà, que despreciant ofertes valuoses i de millors rendiments, va preferir plantà en lo seu poble una indústria que tenia d'ésser el pa de cada dia per la classe treballadora. Aquest home fou Joan Tarrida" (Discurs de Carbonell i Batlle en inaugurar el Saló de Sessions, *Eco* 2 setembre 1900). En termes semblants s'expressava el doctor Gaietà Benaprès en un dels seus articles de *Sitges en el porvenir*.

⁶⁵ "Aquesta setmana han començat les obres d'enderrocament de lo que fou antiga fàbrica Tarrida dedicada a la construcció de calçat. Els nous propietaris es proposen aixecar-hi dos xalets" (*Baluard de Sitges*, 16 gener 1910). Vegi's Isabel Coll, *Arquitectura de Sitges 1800-1930*, pag. 320.

Les claus de volta de la Parròquia (i 9)

Ignasi Mª Muntaner

Altars
1672-1856

S. Crist Santissim	S. Bartomeu i Sta. Tecla	Sagristia
S.R. Pe- nyafort		porta Sta Caterina
S. Elm		S. An- toni
Remei		Imma- culada
S. Cris- tòfol/ S. Pere		Roser
Àni- mes		Dolors

Altars
1856-v.1880

Dolors	S. Bartomeu i Sta. Tecla		Cor de M ^a
S.R. Pe- nyafort		Roser	Santissim
S. Elm		Imma- culada	
Remei			
Cort de M ^a		Sda Fa- milia	
Àni- mes		S. Crist	

- ① S. Antoni
- ② Sgt. Cor
- ③ N.Sra. Sgt. Cor
- ④ S. Francesc Xavier

Altars
v.1880-1902

Dolors ①	S. Bartomeu i Sta. Tecla	④	Cor de M ^a
S. Ramon de Penya.		③	Roser
S. Elm			Imma- culada
Remei			
Cort de M ^a			Sda. Familia
Ànimes	S. Josep	Sta. Teresa	S. Crist

- ① S. Antoni
- ② Sgt. Cor
- ③ N.Sra. Sgt. Cor
- ④ S. Francesc Xavier

Altars
1902-1936

Dolors ①	S. Bartomeu i Sta. Tecla	④	Cor de M ^a
S. Josep		③	Roser
S. Elm			Imma- culada
Remei			
Cort de M ^a			Sda. Familia
Ànimes		S. Crist	

Altars
1939-1976

Dolors	S. Bartomeu i Sta. Tecla	M. de D. de Montserrat
S. Pere	Roser	
S. Elm	Immaculada	
Remei		
S. Crist	S. Josep	
Animes		

Altars
1976-....

Dolors	S. Bartomeu i Sta. Tecla	M. de D. de Montserrat
S. Pere	Roser	
S. Elm	Immaculada	
S. Josep		
S. Ramon de Penya.	S. Crist	
Animes		

Els altars de la parròquia

En els transkurs d'aquest treball s'ha parlat sovint de la situació i dels canvis dels altars de la parròquia Els plànols adjunts en són un resum. El primer, correspon al temps que va des de l'edificació de l'església fins a meitat del segle XIX. El segon a la redistribució dels altars de la parròquia quan, vers 1850, es va afegir a l'església el cos d'edifici de la banda de mar. El tercer a la segona meitat del segle XIX, en què les devocions i oferiments de particulars van anar afegint altars a tots els racons (sant Antoni, Sagrat Cor, nostra senyora del

Sagrat Cor, sant Josep, santa Teresa). A principis del segle XX mossèn Josep Bricullé va reestructurar els altars, com es pot veure en el plànol quart. Aquesta distribució va durar fins a la guerra Civil, en què es van destruir els altars no barrocs. Després de 1939 es van reposar els altars barrocs, tret del de sant Ramon, i es va dedicar a sant Josep un altar nou, d'estil discordant. El 1976, mossèn Joaquim Comas va recuperar l'altar de sant Ramon i va treure el de sant Josep, però en el retaule de la Mare de Déu del Remei l'estàtua d'aquest sant van substituir la de la Mare de Déu.

Articles...

Francesc Parra i Mestre

En aquesta ocasió l'article és de la revista Nuevo Mundo, que s'editava a Madrid des de 1894 i tractava temes d'actualitat, amb reportatges gràfics i contingut més aviat d'entreteniment. En el número 1.155 de 25 de febrer de 1916 publicà un article sobre Trinitat Catasús en referència al seu llibre de poesia De l'hort i de la costa, editat l'any anterior per L'Eco de Sitges.

CATALUÑA

El poeta T. Catasús representa en la lírica catalana

una modalidad tan interesante, tan propia, tan colorida, que bien merece su nuevo libro *De l'hort i de la costa* un comentario, no á base de crítica literaria, pero de pura emoción estética ante un aspecto pintoresco y localista. Nos hallamos ante un poeta mediterráneo. Color, luz, serenidad y armonía, y las aristas vivas de las cosas mostrándonos el alma del paisaje.

Un día de invierno, lleno de sol y de paz, se reunieron en Sitges un grupo de amigos y el poeta dió lectura —en un rincón propicio de la playa luminosa— a la

mayor parte de las poesías que hoy figuran en el libro. Por eso el libro es una ofrenda al pie del ara de la Amistad, es decir, producto del esfuerzo colectivo del grupo de entusiastas que, en una clara mañana de invierno, saborearon las primicias de los frutos sabrosos de un contemplativo.

Es indispensable haber vivido en Sitges –donde la costa brava de Cataluña se suaviza y se difuma, perdiendo toda aspereza– una de esas mañanas de vida no ya vegetativa, sino vegetal, cuyas excelencias ha cantado Unamuno, para comprender el valor de eternidad de estas estrofas. Sitges, la blanca; Sitges –el blanco refugio que señaló, á la intelectualidad catalana en lucha, el filósofo Diego Ruiz– es pura concreción de mediterraneismo.

No en vano el espíritu inquieto de Santiago Rusiñol ha sentado en la playa hospitalaria su morada de paz y levantado un monumento al Greco para eterno descanso del gran asceta cuyo espíritu, turbado y turbador, debe de vagar ahora alrededor de su estatua buscando el reposo suave que no pudieron ofrecerle en vida las planicies desiertas.

Catasús, los versos sonoros de Catasús, son el propio ritmo del paisaje mediterráneo, como lo son asimismo –no sé si con mayor pujanza todavía– las telas incomparables del pintor Joaquin Sunyer, que algún día hemos de lograr que venga a Madrid para remover el ambiente de convencionalismos en que se producen la

mayor parte de exposiciones artísticas.

¿Escuela mediterránea? No sé, no sé. Esas clasificaciones banales me interesan muy poco. Lo que yo puedo decir es que la contemplación del viejo Mediterráneo, que hizo exclamar a Rubén Darío, el inmortal:

“Aquí, junto al mar latino,
digo la verdad:
pongo en agua, acotia y vino
yo mi eternidad”.

Tiene un no sé qué de misterio que penetra muy adentro de las almas y las unge para preservarlas de banales contactos con la turbamulta literaria, santificándolas y haciéndolas más puras.

Catasús es una de esas almas puras. Su lira canta un Sábado de Gloria y una Pascua y un Corpus y un San Juan impregnados de paganismo: todos los meses del año tienen –a través de sus cantos– una significación tan ingenua y primitiva, que os hacen la vida amable, y las visiones que evocan sus versos, impecables y sonoros, reconfortan el espíritu, alejando de tal modo toda inquietud, que os obligan á exclamar, resignados con Goethe: “La creación permanece incomprendida / y bella como el primer día”.

Santiago Vinardell

**Aquest número ha estat
publicat amb el patrocini de**

***obra social
caixaterrassa**